

KAZIMIERZ LIJKA

Działalność duszpasterska w perspektywie świętości

Skuteczność działalności duszpasterskiej zawsze zależała i będzie w przyszłości od jakości duszpasterzy. Duszpasterze podążający drogą świętości zawsze przynoszą Kościołowi obfite i trwałe owoce. Jan Paweł II w Liście apostolskim *Novo millennio ineunte* twierdzi, że *perspektywą, w którą winna być wpisana cała działalność duszpasterska, jest perspektywa świętości*¹. Dążenie kapłanów do świętości i pociąganie do niej Ludu Bożego pozostaje szczególnie pilnym wyzwaniem i równocześnie zadaniem duszpasterskim².

Do świętości wzywa Bóg, który mówi: *Bądźcie świętymi, ponieważ Ja jestem święty!* (Kpł 11, 44); zachęca do niej Chrystus: *Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski* (Mt 5, 48); zaleca ją św. Paweł (1 Tes 4, 7) i św. Piotr (1 P 1, 15). Temat świętości zawsze jest w Kościele aktualny. Był on poruszany na Soborze Watykańskim II, a w ostatnich latach poświęca się mu coraz więcej miejsca. Liczne przemówienia Papieża i dokumenty Stolicy Apostolskiej zwracają uwagę na świętość jako na istotny element nowej ewangelizacji. Wartość świętości jest wyraźnie eksponowana przez częste kanonizacje i beatyfikacje, które ukazują, że jest ona możliwa dla ludzi różnych stanów, środowisk i czasów.

W różnych rodzajach życia i powinnościach według jednej świętości żyją wszyscy, którymi kieruje Duch Boży, a posłuszni głosowi Ojca i czcząc Boga Ojca w duchu i prawdzie, podążają za Chrystusem ubogim, pokornym i dźwigającym krzyż, aby zasłużyć na uczestnictwo w Jego chwale (KK 41). Tą świętością mają więc żyć biskupi, prezbiterzy, diakoni, klerycy, osoby zakonne, mał-

¹ Jan Paweł II: List apostolski *Novo millennio ineunte*. Watykan 2001 nr 30 (dalej: NMI).

² Por. tamże.

żonkowie, osoby samotne, cierpiące i inne. *Wszyscy zatem wierni chrześcijanie z dnia na dzień coraz bardziej będą się uświęcać w warunkach swego życia (...), jeśli z wiarą przyjmują wszystko z ręki niebieskiego Ojca i współdziałają z wolą Bożą, okazując także w służbie doczesnej wszystkim tę miłość, którą Bóg umiłował świat* (KK 41).

I. Świętość duszpasterza

W soborowym *Dekrecie o posłudze i życiu kapłanów* szczególnie mocny akcent położony jest na świętości prezbiterów. Dekret wskazuje, że kapłani są zobowiązani do nabycia doskonałości, ponieważ będąc poświęconymi Bogu w momencie przyjęcia święceń, stają się żywymi narzędziami Chrystusa Wiecznego Kapłana. Każdy kapłan, będąc obdarzony specjalną łaską, ma służyć ludziom i przez tę służbę ma dążyć do doskonałości Chrystusa (por. DK 12). Droga do świętości wiedzie przez umartwienie ciała, całkowite oddanie się na służbę ludzi, przez szczere i niezmordowane wypełnianie swoich obowiązków w Duchu Chrystusowym, przez codzienne słuchanie słowa Bożego, przez sprawowanie Eucharystii i innych sakramentów, przez modlitwę, kontemplację, miłość pasterską, posłuszeństwo, powściągliwość i ubóstwo (por. DK 12-17). Chwała Boża, zbawienie dusz i uświęcenie osobiste stanowią jakby trzy ogniwa łaski złączone z kapłaństwem świętych kapłanów Boga, którzy w ciągu dwóch tysięcy lat chrześcijaństwa budowali Kościół³. Świętość kapłana, naśladowającego Dobrego Pasterza, wyraża się w przeźroczystej miłości, która uwidacznia się w życiu ubogim, posłusznym i czystym⁴. Droga prowadząca do kapłańskiej świętości jest wąska i stroma, gdyż idący po niej uczestniczą w życiu, cierpieniu, kuszeniu, samotności, śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa⁵.

W Liście na Wielki Czwartek z 1979 r. Papież wyjaśnia, jaki kapłan zawsze jest potrzebny ludziom. Jest to *kapłan, który głęboko wierzy, który odważnie wyznaje, który żarliwie się modli, który z całym przekonaniem naucza, który służy, który wdraża w swe życie program ośmiu błogosławieństw, który umie bezinteresownie miłować, który jest bliski wszystkim – a w szczególności najbardziej potrzebującym*⁶. Taki właśnie kapłan realizuje drogę świętości. Do środków sprzyjających uświęcaniu się prezbiterów Ojciec Święty zalicza Mszę świętą, regularne odmawianie Liturgii godzin, nawiedzenie Najświętszego Sakramentu,

³ S. M. Manelli: „*Sono un sacerdote cattolico*”. „Sacrum Ministerium”. R. 2001 nr 1 s. 49.

⁴ J. Esquerda Bifet: *La pastoralità come elemento intrinseco dell'identità sacerdotale*. „Sacrum Ministerium”. R. 2002 nr 1 s. 20.

⁵ A. L. Szafrński: *Kapłańska droga świętości*. W: *Drogi świętości*. Red. W. Słomka. Lublin 1980 s. 112.

⁶ Jan Paweł II: *List do wszystkich kapłanów Kościoła na Wielki Czwartek*. Watykan 1979 nr 7.

różaniec, medytację i okresowe przystępowanie do sakramentu pokuty. Korzystanie z tych środków, połączone z troską o własne uświęcenie, przyczynia się do wzrostu skuteczności ich posługi⁷.

Papież Jan Paweł II w homilii wygłoszonej do kapłanów biorących udział w międzynarodowych rekolekcjach w dniu 9 października 1984 r. wypowiedział słowa, które wyjaśniają, na czym polega kapłańska świętość: *Powołanie kapłańskie jest zasadniczo wezwaniem do świętości w tej formie, która wypływa z sakramentu kapłaństwa. Świętość jest zażyłością z Bogiem, jest naśladowaniem Chrystusa ubogiego, czystego i pokornego; jest bezgranicznym umiłowaniem ludzi i oddaniem ich prawdziwemu dobru; jest miłością Kościoła, który jest święty i pragnie, byśmy i my byli święci, bo taka jest misja, jaką powierzył mu Chrystus. Każdy z was musi być święty, by pomagać także braciom w realizowaniu ich powołania do świętości*⁸. W Adhortacji *Pastores dabo vobis* Ojciec Święty wskazuje na rolę Ducha Świętego w powołaniu do świętości i czyni odniesienie do święceń kapłańskich, w czasie których biskup modli się o odnowienie w sercach nowo wyświęconych Ducha świętości. Zjednoczenie z Duchem Chrystusa zapewnia skuteczność sakramentalnemu działaniu *in persona Christi* i domaga się żarliwej modlitwy, konsekwentnego życia, miłości pasterskiej, jedynym słowem, domaga się osobistego uświęcenia kapłana⁹.

W Liście okólnym Kongregacji ds. Duchowieństwa zamieszczono wciąż aktualną zachętę skierowaną do prezbiterów przez papieża Grzegorz Wielkiego: *Trzeba, aby on [pasterz] był czysty w myślach, przykładny w działaniu, dyskretny dzięki milczeniu, użyteczny w słowach. Aby był bliski każdemu przez współczucie i bardziej niż inni oddany kontemplacji. Niech będzie pokornym sprzymierzeńcem każdego, kto postępuje dobrze, ale też w trosce o sprawiedliwość niech pozostaje nieugiętym wobec wad grzeszników. Niech pośród zewnętrznych zajęć nie wyzbywa się troski o swe życie duchowe. Niech nie przestaje spieszyć z pomocą w zewnętrznych potrzebach, gdy zabiega o duchowe dobro*¹⁰. Kościół potrzebuje osobistej świętości duszpasterzy i wiernych oraz ich apostołskiego zapału¹¹. Kapłani mają ewangelizować wiernych przede wszystkim przez przykład

⁷ Jan Paweł II: *Prezbiter człowiekiem poświęconym Bogu*. Katecheza 26 V 1993 nr 4n. W: *Katechezy. Kościół*. Kraków-Ząbki 1999 s. 240n. (dalej: *Katechezy*).

⁸ Cytowany fragment Jan Paweł II zamieścił w Adhortacji apostołskiej *Pastores dabo vobis*. Watykan 1992 nr 33.

⁹ Por. tamże.

¹⁰ Św. Grzegorz Wielki: *Regula Pastoralis* II, 1 – cyt. za Kongregacja do Spraw Duchowieństwa: *Kapłan głosiciel, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty w drodze do trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa*. Watykan 1999 nr 1, 2.

¹¹ Kongregacja do Spraw Duchowieństwa: *Kapłan, pasterz, przewodnik wspólnoty parafialnej*. Watykan 2002 nr 4 (dalej: KPPWP).

osobistego świadectwa (por. 1 P 5, 2—3). *Święci w każdym pokoleniu uobecniali wśród Ludu Bożego świętość Chrystusa Dobrego Pasterza*¹². Kapłan jest sługą Chrystusa, sługą zbawienia i dlatego jego pasterzowanie powinno być służbą. Sakramentalne upodobnienie się do Chrystusa dyktuje kapłanowi szczególny powód dążenia do świętości, z racji powierzonej mu posługi, która jest święta ze swej natury¹³. Można by powiedzieć, że święty prezbiter jest zawsze świadkiem miłości i mistrzem życia wewnętrznego. Osiąga on świętość w posłudze i poprzez posługę. Jego życie polega na trwaniu w przyjaźni z Chrystusem, i to na przyjaźni również uczuciowej. Podstawowym źródłem jego uświęcenia jest Eucharystia. Przed nią należy się przygotować, a po niej należy dziękować Bogu i nawiedzać Najświętszy Sakrament¹⁴. Święci kapłani zawsze odprawiali mszę świętą, poprzedzając ją odpowiednim przygotowaniem i kończąc dziękczynieniem. Sprawowanie Eucharystii jest najwyższą formą uczestnictwa w doskonałym kulcie¹⁵. Eucharystia winna zajmować w życiu kapłana miejsce centralne, ponieważ jest ona źródłem i szczytem całej ewangelizacji¹⁶. *Kościół otrzymał Eucharystię od Chrystusa, swojego Pana, nie jako jeden z cennych darów, ale jako »dar największy«, ponieważ jest to dar z samego siebie, z własnej osoby w jej świętym człowieczeństwie, jak też dar Jego dzieła zbawienia*¹⁷. Tak więc kapłan spożywający Ciało i Krew Chrystusa, otrzymuje również Ducha Świętego, który uświęca i daje predyspozycje do uświęcania innych. Z Ofiarą eucharystyczną jest ściśle związany jej kult wyrażający się adoracją Najświętszego Sakramentu, bowiem z adoracji kapłan czerpie siłę, pociechę i wsparcie¹⁸.

Na drodze świętości kapłańskiej ważne jest nabożeństwo do Matki Bożej, które dostarcza wielkiej energii w apostołstwie. Maryja bowiem zawsze odgrywała wielką rolę w życiu świętych kapłanów¹⁹. Duchowość kapłańska jest wówczas pełna, gdy poważnie bierze pod uwagę testament Chrystusa ukrzyżowanego, który powierzył swą Matkę umiłowanemu uczniowi, a przez niego wszystkim kapłanom. Maryja potrafi kształtować serca prezbiterów, chronić je przed niebezpieczeństwami i czuwać nad ich wzrastaniem w świętości²⁰. Duszpasterz

¹² Jan Paweł II: *Słowa do uczestników czuwania na placu św. Piotra z dn. 17 maja 2000*. OsRomPol. R. 21: 2000 nr 7–8 s. 22.

¹³ KPPWP, nr 10.

¹⁴ Tamże, nr 13.

¹⁵ Jan Paweł II: *Kult eucharystyczny zasadniczym posłannictwem prezbiterów*. Katecheza 12 V 1993 nr 3 W: *Katechezy* s. 231.

¹⁶ KPPWP, nr 13.

¹⁷ Jan Paweł II: Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*. Watykan 2003 nr 11.

¹⁸ Por. tamże, nr 25.

¹⁹ Jan Paweł II: *Nabożeństwo do Matki Bożej w życiu prezbitera*. Katecheza 30 VI 1993 nr 1. W: *Katechezy* s. 249.

²⁰ Por. Kongregacja do Spraw Duchowieństwa: *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*. Watykan 1994 nr 68.

dążący do świętości zawsze jest kapłanem Jezusa Chrystusa, ale ma on również zachowywać ścisłą więź z Najświętszą Maryją Panną, której, jako niezawodnej Przewodniczce, Jan Paweł II zawierzył trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa²¹.

Chociaż kapłan ma sprzyjające warunki ku temu, by wzrastać w świętości, to jednak jego droga nie jest wolna od trudności i niebezpieczeństw. Do trudności na tej drodze można by zaliczyć samotność. Wynika ona nieraz z odsunięcia na margines, z niezrozumienia, dewiacji, zaniedbania, nieroztropności, trudności charakterologicznych kapłana lub współbraci, oskarżenia, upokorzenia, itd. Samotność może niekiedy doprowadzić do frustracji, albo przeciwnie, może być bodźcem do nawrócenia i okazją do wzrostu w świętości²². Dla niektórych przeszkodą w postępie duchowym może być przeżywanie celibatu jako ciężar, skutkiem czego może dochodzić do objawów niedojrzałości uczuciowej, zbytniego przywiązywania się do niektórych osób, korzystania z demoralizujących programów w środkach masowego przekazu, trwania w grzechach nieczystych.

Do kryzysu na drodze kapłańskiej przyczyniają się zaniedbania na polu modlitwy osobistej, zaniedbania w regularnym spowiadaniu się i spełnianiu swoich obowiązków. Ponadto kryzys pogłębiają zniewolenia rzeczami materialnymi, nałogami, niedbałość i pośpiech w sprawowaniu liturgii, zainteresowania nie licujące z godnością kapłańską, szukanie rozrywek, luksusu itp. Niekiedy powodem zniechęcenia w dążeniu do świętości może być brak zdolności duszpasterskich, zbyt mocna krytyka ze strony innych, brak satysfakcji i radości płynącej z posługi, przepracowanie, choroby, utrata wiary w możliwość osobistej świętości. Co zrobić, aby wyjść z kryzysu? Trzeba się nawrócić, oddalić przeszkody i uwierzyć, że Bóg w swoim miłosierdziu potrafi z największego grzesznika uczynić świętego.

II. Przykłady świętych duszpasterzy

W Liście na Wielki Czwartek z 1979 r. Jan Paweł II wylicza pięciu świętych duszpasterzy, których nazywa *artystami* duszpasterstwa. Są to: Wincenty à Paulo, Jan z Avila, Proboszcz z Ars (Jan Maria Vianney), Jan Bosco i Maksymilian Kolbe. *Każdy z nich był na swój sposób inny, był dzieckiem swoich czasów, – i był »dostosowany« do swoich czasów. Ale to »dostosowanie« u każdego ozna-*

²¹ NMI, nr 58.

²² Kongregacja do Spraw Duchowieństwa: *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, dz. cyt., nr 97.

*czało oryginalną, właśnie tym czasem potrzebną odpowiedź Ewangelii, odpowiedź świętości i gorliwości*²³.

Działalność apostolska św. Wincentego à Paulo (1581—1660) była podporządkowana jego wyczuleniu na nędzę drugiego człowieka i wypływała z głębokiego rozumienia miłosierdzia Chrystusa. Był on proboszczem, misjonarzem ludowym głoszącym misję wśród zubożałej ludności wiejskiej Francji; założył zgromadzenie męskie i żeńskie. Wszystkich starał się uwrażliwiać na potrzeby ludzi najbardziej ubogich. Był to człowiek modlitwy i pracy. *Doskonałość* – mówił Wincenty à Paulo – *nie polega na ekstazie, lecz na wypełnianiu woli Bożej*²⁴. Według niego, świętość jest to *oderwanie się i oddalenie od rzeczy ziemskich, a jednocześnie przyłgnięcie do Boga i zjednoczenie się z wolą Boską*²⁵. Człowiek powinien pracować, by podobać się Bogu. Taka motywacja pracy powoduje, że Bóg otacza człowieka chwałą i uświęca go swoim Duchem²⁶. Podczas konferencji do kapłanów Wincenty wskazywał, że świętość osiąga się poprzez wierne naśladowanie Chrystusa i upodabnianie naszych umiłowań do Jego umiłowań. *Święci osiągnęli świętość, ponieważ szli za Nim krok w krok, ponieważ wyrzekali się siebie i umartwiali się w każdej dziedzinie życia*²⁷. Droga do świętości polega na gorliwości, gotowości na męczeństwo, na posłuszeństwie, pełnieniu woli Bożej, zaufaniu do Boga, modlitwie i rozmyślanii. W jednej z konferencji do Misjonarzy Wincenty powiedział: *Pomyślność chrześcijaństwa zależy od kapłanów. Albowiem rzetelni parafianie, widząc dobrego księdza, pastora, którego cechuje miłosierdzie, szanują go, słuchają tego, co mówi, i starają się go naśladować (...). Jakże powinniśmy się starać o to, aby wszyscy [kapłani] byli doskonali*²⁸.

Wincenty à Paulo wskazuje też drogę doskonałości dla świeckich, nalegając na wierność przykazaniom, na rzetelne wypełnianie obowiązków swego stanu, na praktyki religijne, miłosierdzie, umartwienie zmysłów i miłowanie Boga.

Święty Jan z Avila (1499—1569) nazywany jest apostołem Andaluzji²⁹, gdzie prowadził z wielkim powodzeniem misję ludową, katechizował dzieci, uczył dorosłych modlitwy myślniej, spowiadał, zakładał szkoły ludowe i szkoły

²³ Jan Paweł II: *List do wszystkich kapłanów Kościoła na Wielki Czwartek*. Watykan 1979 nr 6.

²⁴ A. Oracjo: *Święty Wincenty à Paulo. Duchowość*. Kraków 1987 s. 138 nr 156.

²⁵ Tamże.

²⁶ Tamże, s. 156 nr 181.

²⁷ S. Wypych: *Święty Wincenty à Paulo. Wybór tekstów*. W: A. Oracjo, dz. cyt., s. 293 nr 406.

²⁸ Tamże, s. 321 nr 455.

²⁹ J. Zbiciak: *Jan z Avili*. EK 7 (1997) kol. 759.

wyższe nauki chrześcijańskiej. Był znanym kierownikiem duchowym wielu ludzi. Prowadził duchowo osoby, które również zostały świętymi. W kierownictwie duchowym zwraca uwagę na życie ascetyczne i kontemplacyjne. Wśród jego cnót wylicza się miłość duszpasterską, ubóstwo, pokorę, cześć dla Eucharystii, do Osób Trójcy i do Maryi. Był to kapłan wymagający od swoich współpracowników w kapłaństwie świętości. Udzielał rad proboszczom, spowiednikom i kaznodziejom. Jako kaznodzieja z zapalem bronił wiary i moralności i zachęcał do tego innych kaznodziejów. Według niego, skuteczność duszpasterska zależy przede wszystkim od zjednoczenia duszpasterza z Chrystusem³⁰. Kto chce służyć Bogu, musi się sprzeciwiać własnej woli, gdyż ona jest największym wrogiem³¹. Należy ustawicznie pamiętać o Chrystusie Ukrzyżowanym, gdyż to pomaga w chętnym przyjmowaniu codziennych cierpień. Droga chrześcijańska do doskonałości, to droga miłości, którą osiągamy jedynie przez naśladowanie Chrystusa³². Jan z Avila miał serce pełne miłości i współczucia, co potwierdzają tłumy ludzi, którzy przychodzili na jego kazania³³.

Papież Jan Paweł II, gdy mówi o świętości duszpasterza, najczęściej przytacza przykład św. Jana Marii Vienneya (1786—1859), proboszcza pracującego w Ars przez 41 lat. Św. Jan Vianney prowadził życie w skrajnym ubóstwie, mnożył pokuty i uczynki miłosierdzia. Całe godziny spędzał na modlitwie przed Najświętszym Sakramentem, miał szczególne nabożeństwo do Matki Najświętszej. Był niezwykle skutecznym spowiednikiem, do którego przybywały tłumy penitentów z całej Francji. W konfesjonale spędzał często po kilkanaście godzin dziennie. Jego kazania pełne prostoty i płynące z serca, przyciągały rzesze słuchaczy i sprawiały liczne nawrócenia. Już za życia uważano go za świętego. Cechowała go bezgraniczna miłość do Boga i ufność w Bożą Opatrzność. Często kierował swoje modlitwy do Matki Bożej, o czym pisał: *Tak często czerpałem z tego źródła, że już dawno byłoby wyschłe, gdyby nie było niewyczerpalne*³⁴. Proboszcz ten mówił czasem do biskupa Deviego: *Jeśli wasza Ekscelencja chce nawrócenia diecezji, trzeba wszystkich jej proboszczów uczynić świętymi*³⁵. Zauważał, że kapłanom najbardziej przeszkadza zostać świętymi brak rozważań. *Nie zastanawiamy się nad sobą, nie wiemy, co robimy. Trzeba nam rozważań, modlitwy, zjednoczenia z Bogiem*³⁶. Święty duszpasterz to taki, który jest według serca Bożego. Tylko taki jest największym skarbem, jaki Bóg może ofiarować parafii,

³⁰ J. Esqueda Bifet: *Jean d'Avila*. „Dictionnaire de Spiritualité Ascétique et Mystique” 8 (1974) kol. 269—283.

³¹ S. Gryga: *Złoty wiek mistyki hiszpańskiej*. T. 2. Kraków 1996 s. 45.

³² Por. tamże, s. 46.

³³ Tamże, s. 55.

³⁴ B. Nodet: *Św. Jan Vianney, Proboszcz z Ars. Myśli*. Kraków 2000 s. 26.

³⁵ Tamże, s. 106.

³⁶ Tamże.

*jest jednym z najcenniejszych darów boskiego miłosierdzia*³⁷. Dobry pasterz wiele cierpi za swoją parafię. I te cierpienia świętego Proboszcza z Ars były ogromne, co on sam wyraża w słowach: *Gdybym wiedział, ile trzeba wycierpieć będąc proboszczem, umarłbym ze zgryzoty*³⁸.

Jan Paweł II w nawiązaniu do Jana Vianneya mówi, że w latach seminaryjnych czytał o tym proboszczu z zapartym tchem książkę. I dzisiaj musimy naśladować jego wzór, odczytując go według nowych znaków czasu³⁹. Z okazji dwusetnej rocznicy urodzin tego świętego, Papież cały swój List do kapłanów na Wielki Czwartek opiera na jego sylwetce. *Sekret jego wielkoduszności* – pisze Papież – *kryje się bez wątpienia w miłości Boga, przeżywanej bez miary w stałym odpowiadaniu na miłość objawioną w Chrystusie ukrzyżowanym. Stąd bierze początek jego pragnienie uczynienia wszystkiego dla ratowania dusz odkupionych przez Chrystusa za tak wielką cenę i przywrócenia ich do miłości Bożej*⁴⁰. Jan Vianney poświęcił dla Pana wszystkie swoje siły i całe serce, dlatego Zbawiciel dał mu dusze, zawierzył mu je w obfitości⁴¹. *Święty z Ars uświęcał siebie, aby tym lepiej móc uświęcać innych*⁴². *Św. Jan Vianney zdumiewa przede wszystkim tym, że odsłania potęgę łaski działającej przez ubóstwo ludzkich środków*⁴³.

Wspaniałość przykładu radykalnej gorliwości Proboszcza z Ars została również zauważona przez Kongregację do Spraw Duchowieństwa, która w Instrukcji z 2002 r. mówi o świętych kapłanach, jak np. Proboszcz z Ars, patron proboszczów, którzy osiągnęli *powszechnie uznaną świętość poprzez ofiarne i niezmordowane poświęcanie się pracy duszpasterskiej połączone z głębokim umartwieniem i życiem wewnętrznym. Owi duszpasterze przejęci umiłowaniem Chrystusa i wynikającą z niego miłością pasterską, stanowią żywą Ewangelię*⁴⁴.

Kolejnym artystą duszpasterstwa jest św. Jan Bosco (1815—1888). Był to kapłan, który miał szczególny charyzmat do pracy z młodzieżą. Uchodzi on w Kościele za jednego z największych pedagogów. Pozostawił on po sobie metodę pod nazwą *systemu uprzedzającego*. Miał wiele charyzmatów i talentów. Posiadał dar czytania w ludzkich sercach, dokonywał rzeczy niezwykłych i przepowiadał przyszłość. W działaniu był entuzjastą i potrafił zapalić do gorliwości

³⁷ Tamże, s. 108.

³⁸ Tamże, s. 109.

³⁹ A. Frossard: *Rozmowy z Janem Pawłem II*. Watykan 1982 s. 23.

⁴⁰ Jan Paweł II: *List do wszystkich kapłanów na Wielki Czwartek*. Watykan 1986 nr 4.

⁴¹ Tamże, nr 5.

⁴² Tamże, nr 11.

⁴³ Jan Paweł II: *Dar i tajemnica*. Kraków 1996 s. 55.

⁴⁴ KPPWP, nr 11. W *Instrukcji* zaznaczono, że została ona wydana w liturgiczne wspomnienie św. Jana Marii Vianneya z Ars, patrona proboszczów, nr 30.

innych. Był człowiekiem pokornym i prostym. Zawsze szukał woli Bożej i często kierował się w modlitwach do Matki Najświętszej Wspomożycielki Wiernych. Zwykł często powtarzać: *Przede wszystkim miejcie wielką, dziecięcą, prawdziwą cześć i nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny*⁴⁵. Za największe zło uważał grzech i dlatego kładł wielki nacisk na spowiedź. Jego biograf twierdzi, że żadne jego przemówienie nie obyło się bez zachęty do sakramentu pokuty⁴⁶. W jednym ze swoich kazań ks. Bosco mówił, jak stać się świętym. Wskazywał, że Bóg chce, aby wszyscy stali się świętymi; a stać się świętym to rzecz łatwa, i kto stanie się świętym, ten otrzyma nagrodę w niebie. Kazania tego słuchał Dominik Savio, który wówczas odczuł pragnienie zostania świętym⁴⁷. Świętość w życiu ks. Bosco była punktem wyjścia dla całej jego apostolskiej działalności⁴⁸.

W setną rocznicę śmierci Jana Bosco Papież Jan Paweł II napisał specjalny list, którego treść w dużej mierze dotyczy pracy świętego z młodzieżą. W pracy tej kierował się dobrocią i miłością, co wyraził w słowach: *Wystarczy, że jesteście młodzi, abym was bardzo kochał*⁴⁹. Energia jego miłości przybiera wymiary uniwersalne, co wyraża się w duchu misyjnym zgromadzenia salezjanów, które założył. Jest on realistycznym i praktycznym apostołem oraz *mistrzem skutecznego i genialnego sposobu wychowania*⁵⁰. Według niego, filarami dzieła wychowania są Eucharystia, Pokuta, nabożeństwo do Matki Bożej, miłość do Kościoła i jego pasterzy – jest to droga świętości dla wszystkich⁵¹. Człowiek, który kocha, przebywa z tymi, których kocha, żyje ich problemami, ma dla nich czas i to czyni wszystkich szczęśliwymi. Ksiądz Bosco osiągnął swoją osobistą świętość poprzez działalność wychowawczą, przeżywaną z gorliwością i zapalem apostolskim⁵². Jednocześnie potrafił ukazać świętość jako konkretny cel swojej pedagogii, co zaowocowało świętością u wielu jego wychowanków.

Ostatnim w gronie świętych, którego Jan Paweł II wymienia w Liście z 1979 r., jest Maksymilian Kolbe (wówczas jeszcze błogosławiony). Maksymilian Kolbe (1884—1941) od młodości nosił w sercu pragnienie zostania świętym i to pragnienie wyraził na piśmie przed święceniami kapłańskimi: *Maksymilianie,*

⁴⁵ A. Śmigieński: *Ksiądz Bosko a Matka Najświętsza*. W: Red. W. Kołyszko: *Ojciec i nauczyciel*. Warszawa 1988 s. 132.

⁴⁶ A. Świda: *Światły kierownik dusz*. W: W. Kołyszko, dz. cyt., s. 87.

⁴⁷ F. Socha: *Świętość księdza Bosko*. W: W. Kołyszko, dz. cyt., s. 289.

⁴⁸ S. Kosiński: *Duchowe oblicze św. Jana Bosko*. W: W. Kołyszko, dz. cyt., s. 304.

⁴⁹ Jan Paweł II: List *Juvenum patris*. Watykan 1988 nr 4 (OsRomPol. R. 9: 1988 nr 2 s. 13).

⁵⁰ Tamże, nr 5.

⁵¹ Por. tamże, nr 11.

⁵² Tamże, nr 5.

bądź świętym; mogli ci i owi, dlaczego nie mógłbyś ty⁵³. Jako młody kapłan sformułował dla siebie regulamin życia, pisząc we wstępie: *Muszę być świętym jak największym. Jak największa chwała Boża przez zbawienie i najdoskonalsze uświęcenie swoje i wszystkich, co są i będą, przez Niepokalaną (...)*⁵⁴. Ze swego życia wyłącza grzech śmiertelny i dobrowolny grzech powszedni. Całkowicie oddaje się w opiekę Niepokalanej. Pracuje dla zbawienia dusz z zadziwiającą energią. Jego pragnienie świętości jest stale i oparte na głębokiej refleksji. Według niego, wspólną cechą świętych jest miłość Boża. *Świętość nie polega na czasie służby Bożej, na wieku, na stanie, lecz na miłości Bożej. Kto chce być świętym – na pewno nim zostanie. Trzeba chcieć. W tym „chcieć” mieści się już miłość Boża. Więcej cierpią ci, co chcą iść do piekła, niż ci, co chcą iść do nieba. Najszczęśliwsi ludźmi są święci i przedsmak nieba przeżywają na tej ziemi – ci zaś, co chcą iść do piekła, już na ziemi mają przedsmak piekła*⁵⁵.

Świętość polega na zjednoczeniu duszy z Bogiem, na zjednoczeniu woli, rozumu i całej naszej istoty z wolą Bożą. W tym zjednoczeniu pomaga Maksymilianowi dziecięca ufność do Niepokalanej. *Z pomocą Niepokalanej możemy wszystko. Możemy dojść do wysokiej świętości i to najłatwiej tą drogą*⁵⁶. *Niepokalana wielu uczyniła świętymi (wszystkich, co do Niej się uciekali). Brak nabożeństwa do Niej jest złym znakiem*⁵⁷. Maksymilian pragnął zdobyć dla Niepokalanej cały świat. Jego ulubioną modlitwą był różaniec⁵⁸. Kładzie nacisk na apostołstwo pośrednie przez prasę i radio, a także na bezpośrednie, o czym pisze: *Każdy niech uważa swoje otoczenie: krewnych, znajomych, towarzyszy pracy, miejsce pobytu za teren swoich misji, by ich pozyskać dla Niepokalanej, i niech użyje wszelkich ku temu wpływów i zdolności*⁵⁹. Uważał, że w pracy nad nawróceniem i nad uświęceniem najskuteczniej działa się krzyżem, cierpieniem i ofiarą. Sam prowadził życie pełne wyrzeczeń, cierpień i umartwień. Dostrzegał konieczność świętości w pracy apostołskiej, mówiąc: *Tylko to możemy dawać ludziom, co się z przepelnionego naczynia naszych cnót przelewa, ale nie wcześniej!*⁶⁰.

⁵³ A. Żynel: *O. Maksymilian – konkretna realizacja świętości*. W: J. R. Bar (red.): *Błogosławiony Maksymilian Maria Kolbe*. Niepokalanów 1974 s. 186.

⁵⁴ J. Domański: *Św. Maksymilian Maria Kolbe, patron naszego wieku*. Niepokalanów 1987 s. 23.

⁵⁵ Św. Maksymilian Maria Kolbe: *Myśli i rozważania*. Warszawa 1982 s. 38.

⁵⁶ Tamże.

⁵⁷ Tamże, s. 117.

⁵⁸ J. F. Domański: *Św. Maksymilian Maria Kolbe czciciel i teolog Niepokalanej*. Niepokalanów 1997 s. 10.

⁵⁹ Maksymilian Kolbe: *Z ostatniej chwili*. „Rycerz Niepokalanej”. R. 1926 nr 5 s. 194.

⁶⁰ J. R. Bar: *Konferencje ascetyczne, notatki słuchaczy z przemówień Ojca Maksymiliana Kolbego*. Niepokalanów 1976 s. 384 nr 251.

W Eucharystii widział źródło przeogromnych dobrodziejstw, które służą do uświęcenia i apostołstwa. Często adorował Najświętszy Sakrament i do adoracji zachęcał innych. Nalegał na częstą spowiedź i czyste serce w czasie przyjmowania Komunii świętej⁶¹. Za największą przeszkodę i przyczynę wszelkiego zła na drodze do świętości uważał ufność we własne siły, a nie w Bożą pomoc⁶².

Życie Maksymiliana, przeniknięte nieustannym dążeniem do świętości, zakończyło się śmiercią męczeńską. Oddał je za drugiego człowieka, dając tym samym świadectwo największej miłości.

III. Uświęcanie Ludu Bożego

Świeccy powołani są do świętości (KK 32, 41; DA 3), aby przyczyniali się do wzrostu Kościoła i jego ustawicznego uświęcania (KK 33), by płonąc duchem chrześcijańskim na kształt zaczynu, prowadzili w świecie swoje apostołstwo (DA 2). Spełniając obowiązki zgodnie z wolą Bożą, powinni ochoczo i radośnie postępować w świętości (DA 4).

Świeccy uczestniczą w świętości Kościoła jako pełnoprawni członkowie wspólnoty chrześcijańskiej i to uczestnictwo znajduje swój wyraz w etycznym i osobistym dążeniu do świętości. Świętość to przynależność do Boga i wszyscy noszą w sobie jej zarodek, dlatego nie jest ona przywilejem i zadaniem dla niektórych, ale dla wszystkich chrześcijan. Wszyscy powinni żyć, *jak przystoi świętym* (Ef 5, 3)⁶³.

W Liście *Novo millennio ineunte* Papież wylicza siedem priorytetów duszpasterskich: świętość, modlitwa, niedzielna Eucharystia, Sakrament Pojednania, pierwszeństwo łaski, słuchanie słowa Bożego i głoszenie słowa Bożego⁶⁴. Priorytety te winny stać się obiektem rozmyślań proboszczów i kapłanów zaangażowanych w duszpasterstwo parafialne⁶⁵. Na pierwszym miejscu wymieniono świętość, której podporządkowane są pozostałe priorytety. Zadaniem duszpasterzy jest pomaganie świeckim odkryć ich powołanie do świętości i wspieranie w jej realizacji. *Pedagogia świętości* jest podstawą programu duszpasterskiego⁶⁶. Już chrzest jest pierwszym włączeniem w świętość Boga poprzez wszczęcie w Chrystusa i napełnienie Duchem Świętym⁶⁷.

⁶¹ J. Domański: *Św. Maksymilian wobec Eucharystii*. Niepokalanów 1987 s. 63—66.

⁶² Św. Maksymilian Maria Kolbe: *Myśli i rozważania*, dz. cyt., s. 38.

⁶³ Jan Paweł II: *Powołanie świeckich do świętości*. *Katecheza* 24 XI 1993 nr 1–4. W: *Katechezys*, 313n.

⁶⁴ NMI, nr 30–41.

⁶⁵ KPPWP, nr 27.

⁶⁶ Tamże, nr 28.

*Chrystusa i napełnienie Duchem Świętym*⁶⁷. Głoszenie powszechnego powołania do świętości domaga się naśladowania Chrystusa i upodobnienia się do Niego, co jest istotą uświęcenia.

Jan Paweł II zauważa, że pierwszym i podstawowym powołaniem świeckich katolików jest powołanie do świętości, czyli do doskonałości w miłości⁶⁸. To powołanie jest niezbywalnym wymogiem tajemnicy Kościoła, gdyż wszyscy w całym postępowaniu mają stawać się świętymi (por. 1 P 1, 15). W całej historii Kościoła święte i święci byli zawsze źródłem i początkiem odnowy, dlatego o świętych trzeba dzisiaj usilnie błagać Boga⁶⁹. Duszpasterze powinni ukazywać wiernym drogi świętości i pomagać im odkrywać ich charyzmaty. Powinni oni odnosić się do wszystkich z miłością nawet wówczas, gdy widzą u nich wiele wad i niedociągnięć. Trzeba im mówić, że mogą się uświęcać we wszystkich warunkach życia zawodowego i społecznego i że to uświęcanie się jest nie tyle wymogiem i obowiązkiem, ile raczej znakiem bezgranicznej miłości Boga, który chce, aby wszyscy byli świętymi. Ludowi Bożemu trzeba ukazywać dawne i nowe wzorce świętości i zachęcać do realizacji heroicznych cnót. Należy też przestrzegać, by nie poprzestawali na przeciętności i minimalizmie religijnym. Trzeba ich uświadomić, że Kościół jest komunią, czyli nowym mesjanicznym Ludem Bożym, mającym za głowę Chrystusa. Udziałem tego ludu jest godność i wolność synów Bożych, a jego prawem jest przykazanie miłowania, zaś celem – Królestwo Boże (por. KK 9). Duszpasterze powinni uznawać i popierać rozwój posług, urzędów i funkcji, które mogą spełniać katolicy świeccy⁷⁰.

Drugi priorytet, modlitwa, już ze swej natury pomaga wzrastać w świętości. Wspólnoty chrześcijańskie winny się stawiać prawdziwymi *szkołami* modlitwy i to nie tylko polegającej na błaganii o pomoc, ale i na dziękczynieniu, uwielbieniu, adoracji, kontemplacji, słuchaniu, uczuciu aż po *urzeczenie* serca⁷¹. Trzeba też korzystać z należytej roztropnością z form ludowych, z różnych nabożeństw oraz organizować we wspólnocie parafialnej odmawianie Jutrznii i Nieszporów. W sercach wiernych należy wyrabiać ducha modlitwy, wskazywać na jej wartość i ukazywać nowe sposoby kontaktowania się z Bogiem. Duszpasterz ma troszczyć się, aby wierni modlili się w rodzinach oraz świadomie i czynnie uczestniczyli w liturgii⁷².

⁶⁷ NMI, nr 31.

⁶⁸ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Christifideles laici*. Watykan 1988 nr 16.

⁶⁹ Tamże.

⁷⁰ Tamże, nr 23.

⁷¹ NMI, nr 33.

⁷² KPK, kan. 528, 2.

W prowadzeniu Ludu Bożego należy wielki nacisk kłaść na udział w niedzielnej Eucharystii, która jest nie tylko obowiązkiem chrześcijańskim, ale również ma ogromną wartość w budowaniu Kościoła, komunii kościelnej i własnego szczęścia. *Niedzielną celebracją dnia Pańskiego i Eucharystii stanowi centrum życia Kościoła*⁷³. Jest więc ona głównym źródłem uświęcenia poszczególnych osób i całej wspólnoty. Dlatego też duszpasterze powinni podkreślać wspólnotowy wymiar liturgii niedzielnej⁷⁴. Świątowanie niedzielne ma prowadzić przede wszystkim do świętości, dlatego liturgię należy starannie przygotować i sprawować ją pobożnie, bez pośpiechu i zgodnie z przepisami liturgicznymi. *Kapłan, który wiernie sprawuje mszę św. według norm liturgicznych, oraz wspólnota, która się do nich dostosowuje, ukazują w sposób dyskretny, lecz wymowny swą miłość do Kościoła*⁷⁵.

W uświęcaniu wiernych ważną rolę spełnia Sakrament Pojednania, który jest zwyczajnym sposobem otrzymywania przebaczenia i odpuszczenia grzechów. Człowiek dążący do świętości ma wyrobioną świadomość grzechu i równocześnie zna miłosierne serce Boga. Duszpasterze mają nakłaniać ludzi do nawrócenia i pokuty i dawać im możliwość korzystania z tego sakramentu, gdyż to zawiera się w naturze i misji Kościoła⁷⁶. Powinni oni przeprowadzać katechezy o pojednaniu, poprzez które będą pomagać wiernym w przemianie ich serca i w wyrabianiu właściwych uczuć wobec Boga i bliźnich⁷⁷. Kościół zna świętych, niezwykłych apostołów konfesjonu, jak św. Jan Nepomucen, św. Jan Maria Vianney, św. Józef Cafasso, św. Leopold z Castelnuovo, św. Ojciec Pio i wielu innych, którzy przyczynili się do nawrócenia, uświęcenia i zbawienia wielu ludzi⁷⁸. Sami zaś często korzystali z Sakramentu Pokuty i znali jego wartość na drodze świętości. Dzisiaj istnieje potrzeba, aby duszpasterze z większą ufnością przedstawiali ten sakrament jako jeden z najcenniejszych darów Bożych⁷⁹.

Na polu duszpasterskim Bóg oczekuje konkretnej współpracy z Jego łaską. Źródłem i Głową wszelkich łask jest Chrystus (KK 50), który rozlewa je na wszystkich (KK 8). On jest tym, który daje łaskę świętości i pomaga w jej realizowaniu. Bez Niego *nic nie możemy uczynić* (J 15,5). Tak więc w działalności duszpasterskiej rezultaty nie zależą od zdolności działania i planowania, ale od łaski Bożej i od współpracy duszpasterza z tą łaską⁸⁰. Każde dzieło należy opie-

⁷³ KKK, nr 2177.

⁷⁴ Jan Paweł II: List apostolski *Dies Domini*. Watykan 1998 nr 35.

⁷⁵ Jan Paweł II: Encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, nr 52.

⁷⁶ Jan Paweł II: Adhortacja apostolska *Reconciliatio et poenitentia*. Watykan 1984 nr 23.

⁷⁷ Tamże, nr 26.

⁷⁸ Por. tamże, nr 29.

⁷⁹ NMI, nr 37.

⁸⁰ Por. tamże, nr 38.

rać na modlitwie, gdyż jego trwałość zależy od działania Chrystusa oraz życia wewnętrznego i świętości duszpasterza. Gdy o tym się zapomina, a bazuje na własnych siłach i szuka jedynie własnej chwały, wówczas przedsięwzięcia duszpasterskie kończą się niepowodzeniem i frustracją⁸¹. Duszpasterze, którzy widzą marne owoce swej pracy, powinni więcej się modlić, by dzieło ewangelizacji było skuteczniejsze i doskonalsze.

Do wzrostu w świętości przyczynia się słuchanie słowa Bożego⁸², gdyż jest ono mocą Bożą ku zbawieniu każdego wierzącego [por. Rz 1, 16] (KO 17). Z mocy tkwiącej w słowie Bożym Kościół czerpie siły i utwierdzenie wiary dla swych członków. Jest ono pokarmem przyczyniającym się do rozwoju życia duchowego, budującym i dającym dziedzictwo ze wszystkimi świętymi [Dz 20, 32] (por. KO 21). Dlatego też Pismo św. powinno być dla wszystkich dostępne (KO 22). Duszpasterze powinni zachęcać do nabywania Biblii i do jej czytania, podkreślając przy tym jej wartość na drodze duchowego postępu. Słuchanie słowa Bożego powinno stawać się *żywym spotkaniem, zgodnie z wiekową i nadal aktualną tradycją »lectio divina«, pomagającą odnaleźć w biblijnym tekście żywe słowo, które stawia pytania, wskazuje kierunek, kształtuje życie*⁸³. Wszyscy wierni powinni czytać Pismo święte, by przez to lepiej poznawać Chrystusa (KO 25).

Siódmym priorytetem duszpasterskim jest głoszenie słowa Bożego. *Mamy karmić się słowem, aby być »sługami Słowa« w dziele ewangelizacji*⁸⁴. Sobór Watykański II zwrócił uwagę, że głoszone słowo jest zbawcze i budzi wiarę (DK 4); zaś kapłani, diakoni i katecheci zajmują się posługą słowa prawowicie. Muszą oni wiedzieć, że jest ono autentycznie interpretowane przez Urząd Nauczycielski Kościoła, który działa w imieniu Chrystusa i jest ściśle zespolony z Tradycją i Pismem świętym (KO 10).

Wierni nie mogą zatrzymywać tylko dla siebie tego, co poznali przez lekturę Pisma świętego, ale powinni dzielić się tym z innymi. Ważną rolę mogą tu odegrać rodzice, którzy będą nie tylko opowiadali wydarzenia biblijne swoim dzieciom, ale będą im kupować odpowiednie pomoce, które często w prosty i obrazowy sposób przybliżają Boga i Jego działanie. *Kto prawdziwie spotkał Chrystusa, nie może zatrzymywać Go dla siebie, ale powinien Go głosić*⁸⁵.

⁸¹ Por. tamże.

⁸² Tamże, nr 39.

⁸³ Tamże.

⁸⁴ Tamże, nr 40.

⁸⁵ Tamże.

Dzisiaj zauważa się wzrost zainteresowania Biblią ze strony młodzieży, co jest zjawiskiem pozytywnym na polu ewangelizacji. Wspólnoty i grupy chrześcijańskie, które dzielą się słowem Bożym, powinny być wspierane przez duszpasterza. Oczywiście głównym głosicielem słowa Bożego w parafii jest jej duszpasterz, i to właśnie on troszczy się o to, aby parafianom głosić słowo nieskażone, pouczać ich właściwie o prawdach wiary, zwłaszcza w niedzielnych i świątecznych homiliach oraz w katechezach⁸⁶.

Duszpasterz ma zwracać się *do dorosłych, do rodzin, do młodych i do dzieci, nie ukrywając nigdy najbardziej radykalnych wymogów ewangelicznego orędzia, ale dostosowując do poszczególnych potrzeb każdego*⁸⁷.

Drogą świętości i apostołatu ma być małżeństwo, które jest znakiem i uczestnictwem w miłości, jaką Chrystus umiłował swoją Oblubienicę i wydał za nią siebie samego⁸⁸. Z sakramentu małżeństwa wypływa dar i zobowiązanie małżonków do codziennego życia otrzymanym uświęceniem, do przemiany całego życia w *nieustanną ofiarę duchową*⁸⁹. Zadanie uświęcenia rodziny chrześcijańskiej wynika już z chrztu świętego, zaś swój najpełniejszy wyraz znajduje w Eucharystii⁹⁰. Małżonkowie powinni starać się podążać do świętości wspólnie, poprzez wspólną modlitwę, wspólny udział w liturgii i wspólne zainteresowania sprawami Bożymi⁹¹.

Młodzież ma za zadanie dawanie świadectwa życia Ewangelią i ma również mówić o Bogu swoim rówieśnikom. Jezus dał młodym ludziom łaskę i prawdę i posyła ich z orędziem swojej tajemnicy paschalnej, z prawdą swojego krzyża i zmartwychwstania⁹². Papież Jan Paweł II, zwracając się do młodzieży, powiada: *głoszenie słowa Bożego nie należy tylko do kapłanów i zakonników, ale także do was. Musicie odważnie mówić o Chrystusie w waszych rodzinach, w miejscach waszych studiów, pracy i odpoczynku (...). Są takie miejsca i sytuacje, w których tylko wy możecie zasiać ziarno słowa Bożego (...). Nie lękajcie się zaproponować Chrystusa temu, kto Go jeszcze nie zna*⁹³. Młodzież należy przestrzegać przed groźącymi jej pułapkami i niebezpieczeństwami tego świata.

⁸⁶ KPK, kan. 528, 1.

⁸⁷ NMI, nr 41.

⁸⁸ Jan Paweł II: *Apostolstwo małżonków i rodziców. Katecheza* 3 VIII 1994 nr 2. W: *Katechezys*, 375.

⁸⁹ Jan Paweł II: Encyklika *Familiaris consortio*. Watykan 1981 nr 56.

⁹⁰ Tamże, nr 57.

⁹¹ Por. tamże, nr 59–61.

⁹² Jan Paweł II: *Kościół i Papież oczekują od was, abyście wyznawali Chrystusa. Homilia podczas czuwania modlitewnego na Filipinach w dn. 14 I 1995*. OsRomPol. R. 16: 1995 nr 3 s. 19.

⁹³ Jan Paweł II: *Orędzie na VII Światowy Dzień Młodzieży*. Watykan 1991 nr 4.

*Z kolei dzieci są obdarzone niewinnością, pozwalającą na nowo im odkryć prostotę świętości. Żyją one bowiem w świętości odpowiadającej ich wiekowi i w ten sposób uczestniczą w budowaniu Kościoła*⁹⁴.

Kościół jest bogaty w przykłady świętych małżonków, świętej młodzieży i dzieci, którzy życiem i słowem dawali świadectwo o Chrystusie, pociągali i nadal pociągają za sobą innych. Również osoby w podeszłym wieku mogą zdziałać na polu ewangelizacji wiele dobrego. Kościół tych osób potrzebuje i liczy na ich wkład wytrwałej modlitwy, na rady i przykład świadectwa⁹⁵.

Od czasu Soboru Watykańskiego II dostrzega się w Kościele intensyfikację nalegania na świętość duszpasterzy i pozostałych wiernych, tworzących z nimi Lud Boży. Szczególnie pontyfikat Jana Pawła II jest naznaczony częstymi apelami o świętość wszystkich członków Kościoła.

Duszpasterze, pragnący być skutecznymi znakami nowej ewangelizacji, powinni starać się ze szczególną troską o własne uświęcenie. Dążenie do świętości jest ich obowiązkiem, który wypływa z sakramentu święceń. Wszelkie środki do osiągnięcia świętości zostały udostępnione kapłanom w obfitości, trzeba tylko mieć pragnienie zostania świętym i z tych środków korzystać, współpracując z łaską Bożą. Uświęcenie następuje poprzez sakramenty, zwłaszcza przez Eucharystię i sakrament pokuty, poprzez modlitwę, słowo Boże, sakramentalia, przez rozwijanie cnót, umartwienia, wyrzeczenia, uczynki miłosierdzia itp. Duszpasterz będący na drodze świętości charakteryzuje się szczerą i czynną miłością do Boga i Matki Najświętszej oraz do powierzonych mu wspólnoty. Jego świętość jest wprawdzie narażona na wielorakie niebezpieczeństwa, które jednak przy pomocy łaski Bożej mogą być przewyciężone, gdyż Bóg wskazuje sposób pokonywania wszelkich pokus (por. 1 Kor 10, 13).

Święci duszpasterze, których Jan Paweł II nazywa *artystami* duszpasterstwa, to tacy, którzy potrafili się dostosować do swoich czasów i w sposób oryginalny odpowiedzieć na wymagania Ewangelii. Byli to kapłani, którzy czynili wszystko, co było w ich mocy, by osiągnąć świętość i pociągnąć do niej słowem i przykładem tych, z którymi się stykali. Najczęściej ukazywanym wzorem świętego duszpasterza jest Jan Maria Vianney, proboszcz z Ars.

Uświęcanie Ludu Bożego jest w pierwszym rzędzie zadaniem duszpasterzy, którzy powinni pomagać wiernym odkrywać ich powołanie do świętości i wska-

⁹⁴ Jan Paweł II: *Dzieci w sercu Kościoła. Katecheza* 17 VIII 1994 nr 2. W: *Katechezys*. 382.

⁹⁵ Jan Paweł II: *List do osób w podeszłym wieku*. Watykan 1999 nr 13.

zywać środki do jego realizacji. Przede wszystkim trzeba nalegać na naśladowanie Chrystusa i na wierność w zachowywaniu przykazań. Pedagogia świętości jest podstawą programu duszpasterskiego na trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa. Zabieganie o świętość jest również zadaniem wszystkich ochrzczonych. Wszyscy, poczynając od dzieci, a kończąc na osobach w podeszłym wieku, powinni być włączeni w ewangelizację i uświęcanie siebie oraz innych.

